

Патролна социјална работа

Пилот-проектот се воведува во урбаните заедници, во општините: Центар, Гази Баба и Ѓорче Петров. Проектот се реализира во соработка со Црвениот крст на град Скопје, кој учествува во имплементацијата на програмата преку обезбедување стручни социјални работници во планираните тимови. Патролната социјална работа, во 2012 год. ќе се воведи и во други градови низ Македонија.

Пред социјалната работа постојано се отвораат нови можности и нови предизвици. Брзиот социјален развој раѓа нови потреби на луѓето, но, истовремено, придонесува за развој на нови социјални ризици и проблеми. Справувањето со нив мора да се одвива во рамките на нови форми, со нови пристапи на работа, нов состав на техники и методи. Информацијата што ја презентираме се однесува на новата форма на социјална работа, која во многу земји се нарекува *улична* или *теренска* социјална работа. Поради низа при-

чини, пред сè јазични, сметаме дека на нашето подрачје можеме да го примениме терминот **патролна социјална работа**.

Со воведувањето на профилот патролен социјален работник, ќе се зголеми степенот на пристап до социјалните услуги, а со тоа ќе дојде до унапредување на социјалната сигурност на граѓаните. Моќта на овој профил е во неговиот непосреден контакт со лицата во ризик, можноста за изнаоѓање на алтернативни техники и форми за решавање на проблемите и почитување на еден од основните принципи во социјалната работа „од помош, до самопомош“.

Улична (патролна, теренска) социјална работа претставува форма на социјална работа која ја реализираат соодветно подготвени и едуцирани социјални работници, а работат со лица кои од различни причини престојуваат подолго време на улица. Поради вклучување на профилот во системот на социјална заштита, пожелно е патролните со-

НОВИНИ

Проф. д-р Мариа Донеvска, Доц. д-р Светлана Трбојевиќ

цијални работници да бидат вработени во центрите за социјална работа, особено во урбани подрачја, или патролните социјални работници може да работат и во одделенијата за социјална заштита на ниво на единици на локална самоуправа, како ресурс на Центарот за социјална работа и други институции.

Препознавањето на лицата кои престојуваат на улица е различно во одредени земји. Во зависност од обемот на појавата, тоа се: деца на улица/улични деца, бездомници, мивувачи, просјаци, отфрлени лица (семејно насилство, стари лица, и др.).

Пред отпочнување со работата, патролниот работник мора да ја запознае својата заедница, а тоа е најдобро да го направи со употреба на техниката на нејзино мапирање, понатаму е потребна пенетрацијата на подрачјата каде што треба да се делува. Според странските искуства, тоа се: железнички станици, паркови, пазари, терени во близина на хипермаркети, паркинзи, гробишта, подруми, возови и слепи улици.

Уличниот социјален работник има флексибилно време на работа - претпладне, попладне, за време на празници. Времето на работа зависи од годишното време, обичаите на корисниците, итн. За секој случај, се отвора социјална карта (паралелно може да се води за 5, до 7 случаи).

Патролниот работник воспоставува контакти помеѓу различни институции кои делуваат на територијата предвидена за делување на социјал-

ниот работник. Патролниот социјален работник се појавува на одреден терен (едно маало или квартал). Пожелно е да е во придружба на уште еден колега или волонтер. На улица, во парк, во оддалечени места, го среќава лицето на кое на прв поглед треба да му се помогне. Пристапува кон него и ја отпочнува својата работа.

Освен познатите места на движење на улица, информациите за социјалните случаи може да се добиваат од јавните служби и жителите. Фазите на работа со лица на улица не може тесно да се определат. Тие зависат од клиентот и неговите потреби. Не треба да се воспоставува контакт со лица под дејство на алкохол, дрога, агресивно расположени, и слично.

За време на првиот контакт настапува претставување, обид да се утврди историјата на живот, (најчесто таа за време на првиот контакт не е секогаш реална), се прави договор за контакт (каде ќе се сретнат и кога), и интервенција доколку постои кризна ситуација (на пример, се гледа дека лицето е болно). По првиот контакт, социјалниот работник ги внесува информациите во Картата за индивидуален контакт со корисникот (Социјална карта).

За време на вториот контакт, патролниот социјален работник, во зависност од ситуацијата, се труди да ја анализира ситуацијата на корисникот, да увиди зошто клиентот е во толку лоша состојба. Полека настапува идентификација на конкретните

Ревииа за Социјална Политика год. 4 бр. 8, Скопје, декември 2011

ризици и проблеми, се даваат први сугестии од страна на социјалниот работник - што понатаму, се гради мотивација за промени базирана врз позитивните белези на клиентот. Исто така, се дава емоционална поддршка и настојување клиентот да преземе одговорност за своето однесување.

Постепено се јавува потреба да се систематизира соработката и да се планираат активностите. Подготовката на програмата за соработка со социјалните служби мора да се одвивачекорпочекор-информирање за системот на социјална заштита, список на конкретните потреби на корисникот.

Во таа фаза треба да се пренаочичи контактот со корисникот на соодветната институција (центар за социјална работа, невладина организација, хуманитарна организација, основно училиште).

Предавањето на случајот се остварува со предавање на документацијата што ја подготвил патролниот социјален работник. При предавањето на случајот, се пополнува посебен образец, кој го потпишуваат двете страни.

По сигурното „предавање“ на случајот, патролниот работник одре-

ден период го мониторира процесот на вклучување на корисникот во системот за социјална заштита, по што полка се повлекува од соработката со него. Траењето на контактите со лицата зависи од низа фактори. Се случува контактот да не успее.

Секој корисник е индивидуа и врз основа на утврдените причини, преостанатите способности и позитивните особини на личноста, се преземаат такви мерки на заштита кои најмногу ќе го ангажираат корисникот.

Во овој процес, важна улога има партиципативното набљудување, кое е најуспешна техника во проучување на појави за кои се одговорни патролните работници. Благодареејќи на партиципативното набљудување, може да се воочат појавите, како што се: употреба на специфичен жаргон, цела обоена природа на однесување, заемно дејствување во групи, однесување во конкретно настанатата ситуација, прибирање на поединечни факти, разгледување на состојбите на тлото на одредена субкултура, и слично.

Постојано треба да се има на ум дека превентивната (во нашиот случај секундарна) акција е најдобриот начин на спречување на социјалните ризици.

Подготвиле:

Проф. д-р Мариа Донеvска
Доц. д-р Светлана Трбојевиќ
Институт за социјална работа и социјална политика
Филозофски факултет